

УДК 657

ШЕВЧУК Л. П., РАФАЛЬСЬКИЙ В. В., ШАВАРСЬКИЙ А. В.

Вінницький фінансово-економічний університет, Вінниця, Україна,

ШЕВЧУК А. А.

Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Київ

КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ – ОСНОВА ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

В статті розглянуто розвиток контролю розрахункових операцій в умовах децентралізації. Передумовою розвитку економіки кожного регіону є достатня наявність фінансових ресурсів, які прямо пов'язані з новим баченням контролю розрахункових операцій бізнес-одиниць. Запропоновано проводити ефективну державну політику шляхом належного фінансового контролю розрахункових операцій, який поєднає фіскальну та стимулюючу функцію. Саме ефективний контроль бізнес-одиниць призведе до легалізації і детінізації оплати праці, що сприятиме фінансовій стабільності регіонів за рахунок оптимізації оподаткування з використанням регресивно-прогресивного методу розрахунку ЄСВ та призведе до збільшення надходжень ПДФО.

Ключові слова: фінансова стабільність, фіскальна, стимулююча функція, контроль, місцеві бюджети, ЄСВ, ПДФО, легалізація.

SHEVCHUK L. P., RAFALSKYYL. P., SHAVARSKIY A. V.

Vinnitsa Finance and Economics University, Ukraine

SHEVCHUK A. A.

Military Institute of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

CONTROL OF PAYMENT TRANSACTIONS - BASIS FOR FINANCIAL STABILITY OF LOCAL BUDGETS

The aim of the article is to study the theoretical foundations and development of practical recommendations on the impact of the financial control of payment transactions on the financial stability of local budgets. In the article is considered the development of control payment transactions under decentralization. A prerequisite of economic development of each region is sufficient availability of financial resources directly related to the new vision control payment transactions business units. It is conducted the effective public policy through proper financial control transactions, combining fiscal and catalytic functions. Exactly the effective control of business units lead to the legalization of the remuneration, which will contribute to financial stability through regional tax optimization using progressive-regressive method of calculation Single Contribution and would increase personal income tax revenues. The study examined the new role of monitoring payment transactions based on the proposed calculation Single Contribution, which will allow to pay high wages found in the future optimal model calculation in which the amount of labour costs will be affordable by companies and is a key to regional economic development through financial and sustainable local budgets.

Keywords: financial stability, fiscal, stimulating function, control of local budgets, Single Contribution Tax, Income Tax, legalization.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах реформування економіки України особливої актуальності набуває питання якісного фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування, де особливо важливе значення має фінансовий контроль.

Врегулювання механізму фінансового контролю в умовах децентралізації повинно передбачити контроль розрахункових операцій бізнес-одиниць з метою пошуку нових джерел збільшення надходжень місцевих бюджетів, що сприятиме покращенню фінансування соціально-економічного розвитку певних територій. В Україні для забезпечення фінансової незалежності основним джерелом надходжень місцевих бюджетів мають бути податки і збори. Одним із напрямків вирішення цього питання є контроль розрахункових операцій та мінімізація впливу негативних факторів на цей процес, зокрема недосконалість вітчизняного законодавства, тінізація заробітної плати, високий податковий тиск на бізнес-одиниці. Відповідно виникає потреба розгляду даного питання через призму контролю розрахункових операцій бізнес-одиниць, що вимагає удосконалення методики та організації контролю.

Аналіз досліджень та публікацій. Питання фінансового контролю займає важливе місце у наукових дослідженнях учених-економістів зарубіжної та вітчизняної науки. Так, теоретичні та практичні аспекти організації та методології фінансового контролю досліджувалися в працях таких науковців, як М. Беккера, В. Бжезін, Л.А. Бернетайн, В.В. Бурцева, О.Д. Василик, Н.Г. Виговська, І.В. Грицюк, В.О. Шевчук та іншими науковцями.

Виділення невирішених частин. Враховуючи результати проведених раніше досліджень щодо контролю, слід зауважити, що невирішеною залишаються питання, пов'язані з необхідністю дослідження нової ролі контролю розрахункових операцій бізнес-одиниць, як основи фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів. Різні теоретичні підходи до з'ясування сутності фінансового контролю потребують нової філософії формування його механізму з використанням економічних важелів

впливу на розвиток бізнесу і як наслідок збільшення фінансових ресурсів місцевих бюджетів.

Формулювання цілей. Метою є обґрунтування теоретичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо впливу фінансового контролю розрахункових операцій на фінансову стабільність місцевих бюджетів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Передумовою розвитку економіки кожного регіону в умовах децентралізації є достатня наявність фінансових ресурсів, які прямо пов'язані з контролем розрахункових операцій бізнес-єдиниць. Особливої актуальності набуває дослідження теоретико-практичних аспектів контролю розрахункових операцій з огляду на податкове реформування та європейську інтеграцію України. Обґрунтування доцільності застосування в економічній практиці нового бачення контролю, суть якого в поєднанні фіскальної та стимулюючої функції щодо виплати реальної оплати праці і, як наслідок, легалізація заробітної плати за рахунок оптимізації оподаткування, що забезпечить фінансову стабільність регіонів в умовах децентралізації. Стимулююча роль контролю в процесі реформування оподаткування заробітної плати повинна бути спрямована на зменшення використання обігових коштів бізнесу за рахунок зниження податкового навантаження на бізнес у частині сплати єдиного соціального внеску, що сприятиме збільшенню надходжень податку на доходи фізичних осіб. Результати стимулюючої функції контролю розрахункових операцій щодо заробітної плати дозволить бізнесу правильно планувати фінансові ресурси для свого розвитку за рахунок оптимізації оподаткування з однієї сторони і збільшити надходження, що дозволить формувати місцеві бюджети з іншої.

Дослідження питань, пов'язаних з теоретичними аспектами функціонування системи контролю розрахункових операцій спрямовано на вивчення впливу законодавчих змін оподаткування оплати праці на фінансове забезпечення регіонів. Так відбулися зміни до порядку нарахування єдиного соціального внеску (далі – ЄСВ) на заробітну плату, згідно яких вже починаючи з 1 січня 2016 року ставка дорівнює 22% та податку на доходи фізичних осіб (далі – ПДФО) у розмірі 18% [1]. Відповідно це повинно забезпечити кардинальну зміну виплати заробітної плати за рахунок підвищення її розміру до реальної офіційної суми, що сприятиме збільшенню фінансових ресурсів місцевих бюджетів за рахунок сплати податку з доходів фізичних осіб, адже останній сплачується самими працівниками і не є податковим навантаженням на бізнес. Однак слід зазначити, що зменшення податкового навантаження на оплату праці у 2016 році майже вдвічі не призвело її до збільшення, що негативно позначається на сумі надходжень до бюджетів та соціального фонду.

На нашу думку є потреба проводити ефективну державну політику шляхом належного фінансового контролю розрахункових операцій, який поєднає фіскальну та стимулюючу функцію. Саме ефективний контроль бізнес-єдиниць повинен виконати функцію сприяння діяльності бізнес-єдиниць за допомогою економічних важелів і стимулів, що призведе до легалізації та детінізації оплати праці та стане основою розвитку економіки в цілому і фінансової стабільності регіонів.

Аналізуючи праці науковців і практиків слід відзначити позитивним те, що доречно застосовувати різні відсоткові ставки єдиного соціального внеску до бази оподаткування, якою є фонд оплати праці, поділений на дві частини [5, 6]. Доцільно на нашу думку застосовувати в практиці контролю розрахункових операцій поєднання законодавчо запропонованої ставки ЄСВ, регресивно-прогресивного методу нарахування ЄСВ та поділу заробітної плати на 2 складових, зокрема в межах гарантованого розміру та понад ним, що сприятиме фінансовій стабільності через механізм виведення оплати праці з тіньової економіки та унеможливить використання тіньових схем виплати заробітної плати.

Для вирішення даної проблематики нагальною є потреба контролю розрахунку податку на доходи фізичних осіб, врахувавши при цьому, що до мінімальної заробітної плати, яка дорівнює 1450 грн та граничного розміру доходу, який з 1 січня 2016 року становить 1930 грн застосовується податкова соціальна пільга, що зменшує суму сплати даного податку. Нормами Державного бюджету на 2016 рік змінено ставку оподаткування, що відповідала за нарахування податку на доходи фізичних осіб і встановлено єдиний розмір – 18 % незалежно від суми виплати з урахуванням при розрахунках податкової соціальної пільги [1].

Адже слід зазначити, що за умови виплати тільки мінімальної заробітної плати та гарантованого розміру як зазвичай це робить бізнес, до яких при визначенні ПДФО буде застосовано податкову соціальну пільгу, яка згідно з підпунктом 169.4.1 Податкового кодексу України у 2016 р. становить 689 грн [2] призведе до зменшення бази оподаткування і як наслідок зменшення суми надходжень податку на доходи фізичних осіб, який формує найбільшу складову місцевого бюджету.

Вирішення даного проблемного питання можна через призму контролю, який поєднає дві функції фіскальну і стимулюючу з використанням економічних важелів впливу на виплату середньої заробітної плати. При проведенні податкової реформи слід врахувати, що тільки для середнього розміру оплати праці ставка ЄСВ буде в межах 22 % [4], тоді як для мінімального і гарантованого розміру ставка буде найвища для того, щоб вигідніше було платити середню заробітну плату. Розглянемо контроль розрахункових операцій з використанням умовних значень згідно запропонованого нами регресивно-прогресивного методу розрахунку ЄСВ (табл. 1 та рис. 1).

Аналіз даних рис. 1 показує, що розмір заробітної плати впливає на ставку ЄСВ, а відповідно й на

суму сплати. У процесі контролю варто звернути увагу, що для мінімальної та максимальної заробітної плати ставка ЄСВ матиме тенденцію до зростання, тоді як мінімальна ставка буде застосована до середньої заробітної плати, що є надзвичайно актуальним для формування фінансових ресурсів місцевих бюджетів, так як основним джерелом є ПДФО. Відповідно до проведених розрахунків (табл. 1 та рис. 1) найнижча ставка нарахування ЄСВ повинна бути застосована до заробітної плати в розмірі від 4 000 грн до 5 000 грн в межах 22%, що є позитивним фактором для наповнення місцевого бюджету за рахунок надходжень від ПДФО, адже дані таблиці засвідчують, що більша частина працюючих отримує мінімальний та гарантований розмір оплати, що потребує контролю. Ефективний контроль розрахункових операцій та пов'язаних із даними процесами розрахунків, зокрема суми заробітної плати, єдиного соціального внеску та податку на доходи фізичних осіб є необхідним для детінізації та легалізації оплати праці, так як законодавче зменшення ставки ЄСВ до 22 % не призвело до підвищення оплати праці, тобто потрібна диференційна ставка в залежності від заробітної плати, де найменша ставка буде застосована до середнього розміру.

Таблиця 1

Контроль розрахункових операцій згідно запропонованого регресивно-прогресивного методу розрахунку ЄСВ*

Заробітна плата (грн.)	1450	1930	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	Разом
Кількість осіб	23	8	3	2	6	5	1	1	1	50
Кількість осіб у %	46,00	8,00	6,00	5,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	80,00
Фонд оплати праці (грн.)	33350	15440	6000	6000	24000	25000	6000	7000	8000	130790
Ставка ЄСВ (%)	36	35	33	32	23	22	23	33	35	-
Сума ЄСВ	12006	5404	1980	1920	5520	5500	1380	2310	2800	38820
Питома вага ЄСВ у %	30,93	13,92	5,10	4,95	14,22	14,17	3,55	5,95	7,21	100

*Запропоновано автором Шевчуком А. А.

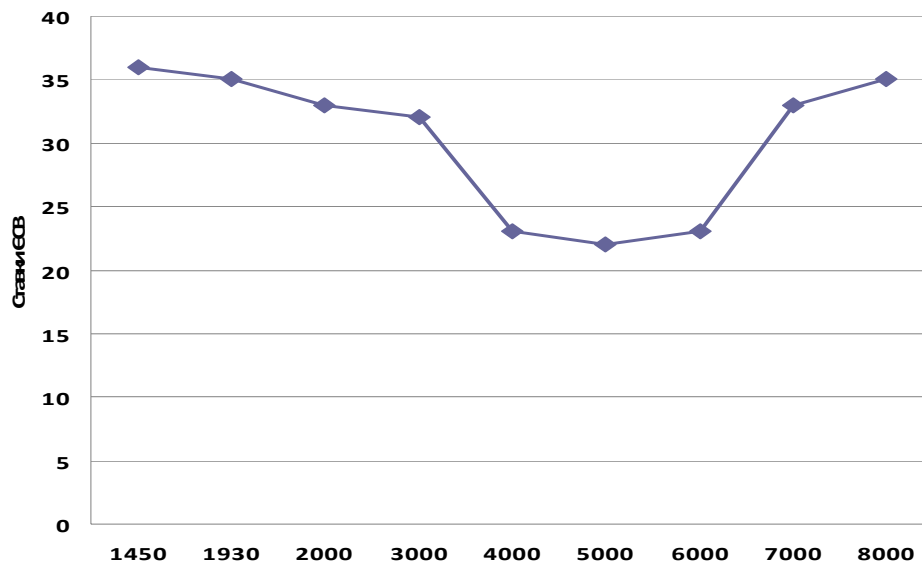

Рис. 1. Контроль розрахунку ставок ЄСВ згідно регресивно-прогресивного методу (запропоновано автором Шевчуком А. А.)

Отже, з урахуванням аналізу попередніх розрахунків можна зробити висновок, що у разі виплати тільки мінімальної заробітної плати місцевий бюджет недоотримає фінансових ресурсів, так застосовується податкова соціальна пільга, яка зменшує суму податку на доходи фізичних осіб, тоді як при виплаті середньої заробітної плати сума ПДФО матиме тенденцію до збільшення.

Висновки

У процесі дослідження розглянуто контроль розрахункових операцій як основи фінансової стабільності місцевого бюджету на основі запропонованого розрахунку ЄСВ, що дасть можливість сплачувати середню заробітну плату. Доцільно подальше вивчення переваг даної методики, яка дасть можливість збільшити офіційну заробітну плату та фінансові ресурси місцевих бюджетів, знайшовши оптимальну модель розрахунку при якій сума витрат на оплату праці буде доступною бізнесу і сприятиме регіональному розвитку економіки на основі фінансово-стабільного місцевого бюджету.

Література

1. Закон України «Про Державний бюджет України на 2016 рік» від 25.12.2015 р. [Електронний

ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=928-VIII>

2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24.12.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=№909-VIII>.

3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 24.12.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.911-VIII>

4. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.10 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=№2464-VI>.

5. Шевчук А. А. Моделювання контролю фінансових ресурсів згідно з запропонованою методикою та визначення її ефективності / А. А. Шевчук, Л. П. Шевчук // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2014. – № 6. т. 1. – С. 157–162.

6. Шевчук А. А. Контроль зменшення ЄСВ – інструмент збільшення фінансових ресурсів місцевих бюджетів / А. А. Шевчук, Л. П. Шевчук // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси» : зб. наук. пр. – Луцьк. – 2015. – Вип. № 12 (45). – Ч. 1. – С. 387–393.

Надійшла 13.05.2016; рецензент: д. е. н. Гарбар Ж. А.